

Visitastredrag

VED VISITASEN I TJØLLING OG ØSTRE HALSEN, 28. APRIL 2024

Ved biskop Jan Otto Myrseth

INNLEDNING

Kjære venner

Takk for fine visitasdager her i Tjølling og Østre Halsen. Gjennom tre dager med nokså tett pakket program har jeg fått masse inntrykk, truffet mange mennesker og fått mange gløtt av disse menighetenes liv og aktiviteter. Fram til 1988 utgjorde disse to soknene det som var Tjølling kommune, og underveis i visitasdagene ble det referert til at ikke alle som bor her er like glade for kommunesammenslåingen med Larvik. Etter hva jeg hører er det ikke uvanlig blant de ivrigste lokalpatriotene å få tatovert postnummeret 3280 Tjodalyng på armen. Noen synes alt var mye bedre før og har en sterk motvilje mot å krysse brua over Lågen.

Nåvel, jeg velger å tolke dette positivt som et sterkt ønske om å ta vare på det beste i sitt eget lokalsamfunn, og det må vi heie på. Og samtidig kan det være nødvendig og viktig å la seg utfordre til å løfte blikket og lete etter muligheter for samarbeid og hvordan menigheter og lokalsamfunn kan tjene på samhold og felles fokus.

Dere har mye å være stolte over her i området, og pilegrimsturen jeg fikk være med på mellom kirkene understreket det. Fra den majestetiske middelalderkirken via Huseby gård, der vi fikk en nyttig påminning om hvor maten vi spiser kommer fra, og forbi Kaupang, landets eldste markeds plass og by, og til 40-åringen Østre Halsen (40 regnes vel som starten på tilværelsen som middelaldrende?), der det ventet oss en særdeles velsmakende middag og meningsfullt samvær for små og store.

MER HIMMEL PÅ JORD

En visitas gir anledning til å stanse opp og reflektere over kirkens plass i samfunnet og menighetenes daglige arbeid, og til sammen å drøfte målsettinger og strategier. Disse dagene har gitt rikelig anledning til dette, gjennom møter med staben og samtaler med den enkelte medarbeider, møter med menighetsrådene, kommunens ledelse og andre representanter for institusjoner, lag og foreninger.

Vi har snakket med hverandre, bedt og sunget sammen, og vi har tenkt høyt om hvordan lokalkirken kan leve opp til overskriften «Mer himmel på jord», som er Den norske kirkes visjonsformulering.

For et par-tre år siden vedtok Kirkemøtet en strategiplan med tre hovedmål som konkretiserer denne visjonen. Når jeg nå skal oppsummere mine inntrykk fra Tjølling og Østre Halsen, vil jeg samle dem under disse målene.

1. KIRKEN ÅPNER ROM FOR TRO

Etter morgenbønn og et fint første møte med stabene i de to menighetene fikk jeg være med på

Åpent Hus i Tjølling menighets senter,

som arrangeres av diakonitvalget. Her er terskelen lav og trivselen stor. Den gode oppslutningen om disse arrangementene illustrerer behovet for gode møteplasser og fellesskap, og her er det rom for både aktuelle temaer, bordfellesskap og formidling av evangeliet. Slik åpnes rom for tro.

Etter å ha vært innom på historielagets torsdagskafé og dessuten hørt rykter om Gloppesenterets fredagskafé og kaféen på sykehjemmet, forstår jeg godt kommentaren som falt på strategisamlingen her om kvelden: - Folk på Tjølling er glad i kaféliv!

Kanskje er det en jobb å gjøre for ytterligere å senke terskelen til Åpent Hus, slik at enda flere kan finne veien. Det er lurt om dere sørger for å koordinere dette tilbudet med de andre liknende tilbudene i nærområdet.

Konfirmantarbeidet

Deretter fikk jeg møte konfirmantene i Tjølling, og det var et svært oppmuntrende møte. Som vanlig startet konfirmanttimen med et enkelt måltid, og deretter fikk konfirmantene anledning til å rette sine spørsmål til biskopen om et bredt utvalg av temaer. Vi fikk også glimt av hva de hadde forberedt på leir til samtalegudstjenesten. Her var det både vakker korsang og dramatisering av bibelfortellinger.

Jeg er imponert over den solide oppslutningen om kirkelig konfirmasjon, som vitner om at det drives et godt arbeid på denne fronten. Det er fint at dere også klarer å opprettholde tilbudet om samlinger i hjemmegrupper, takket være frivillige i menigheten som stiller opp og åpner hjemmene sine.

Jeg har også veldig sans for at dere i begge menighetene legger stor vekt på elementer av trospraksis i undervisningen. Når konfirmantene utfordres til ikke bare å høre, men også gjøre, er det gode muligheter for at undervisningen slår rot og får konsekvenser for livet i hverdagen. Dere forteller at de lytter ekstra godt når konfirmantlæreren også deler sine egne erfaringer og ikke bare formidler et pensum.

Konfirmantundervisning og ungdomsarbeid er absolutt et område for samarbeid mellom menighetene. Alle menighetene i Larvik går sammen om den årlige konf-cupen i volleyball. Men vi skulle så gjerne hatt mer å tilby ungdommer etter konfirmasjonen. Når konfirmantåret nå nærmer seg slutten, er det oppmuntrende å høre at konfirmanter i Østre Halsen sier: - Det er trist at det er slutt på konfirmantundervisningen!

Konfirmantarbeidet er det viktigste enkelttiltaket i kirkens ungdomsarbeid, og det er viktig å satse skikkelig på kvalitet i alle ledd i dette arbeidet. Jeg utfordrer dere til sammen med de andre menighetene i Larvik å arbeide med å forbedre rutinene rundt informasjon og påmelding, samt gjennomtenke rammene og innholdet i undervisningen, slik at enda flere kan la seg friste til å velge kirkelig konfirmasjon. I noen prostier har man gode erfaringer med et felles kick-off for konfirmantåret, med et spennende endagsprogram en lørdag tidlig på høsten. Kanskje det er noe å tenke på?

Tunsberg bispedømme er akkurat nå i startgropa for et treårig konfirmantprosjekt, som jeg håper kan være til inspirasjon og hjelp i den videre satsingen på konfirmantsektoren også her i Tjølling og Østre Halsen.

Det er flott at dere holder lederkurs for fjorårskonfirmanter, men kanskje kan det som et samarbeidstiltak for begge menigheter la seg gjøre å tilby enda mer for denne aldersgruppen? Jeg vet at både staben og flere i de relativt nyvalgte menighetsrådene brenner for dette.

Jeg vil også be dere arbeide videre med tanken om temasamlinger for konfirmantforeldre. Dette kan være en måte å inkludere dem i det kirkelige fellesskapet på en «ufarlig» måte.

Breddetiltakene i trosopplæringen

Jeg gleder meg over å høre at flere av breddetiltakene i trosopplæringen har god oppslutning. Tidsrammen for dette foredraget tillater ikke at alle de gode tiltakene kan utførlig beskrives, men jeg fikk selv oppleve *babysangen* i Tjølling og kan bekrefte at både barn og foreldre så ut til å trives med denne aktiviteten. Statistikken viser at godt over halvparten av de aller minste har opplevd å delta på

babysangen, og selv kan jeg heretter føye til på CV'n at jeg har danset baby-samba med den oppvoksende slekt i Tjølling.

Babysangen i Østre Halsen har en pause, men til gjengjeld har de *Barnetrimmen*. Opptil 40-45 barn deltar sammen med sine foresatte, og omkvedet jeg fikk gjengitt her om dagen var: «Alle elsker Lars!». Menighetspedagog Lars har drevet dette arbeidet i mange år og funnet en form som appellerer til både små og store – med lek og moro, sang og bibelfortelling. Attpåtil er dette nå helt gratis å være med på! Det må man kalle lavterskeltilbud!

Av breddetiltakene må også nevnes dåpssamtaler, utdeling av 4-årsboken, «Helt førsteklasses» for 1. klassinger, bo-hjemme-leir for 2. og 3. klasse, Juniors for 5.-7. klasse, og reunion for fjorårskonfirmantene.

I Østre Halsen finnes barnekoret *Halsing*, og i Tjølling kan barn fra 4-6 år delta i *Mini-BiTs* og de fra 2.-7. klasse i *BiTs*. På konserten etter kirkemiddagen i Østre Halsen fikk jeg oppleve korene fra begge menigheter, og det var en stor opplevelse!

I Tjølling har man *familiesøndagsskole* med samlinger annenhver søndag, etter kirketid, nå som et samarbeid med Østre Halsen og Nanset menigheter.

Legoklubben møtes annenhver onsdag og er et tilbud for de som går i 2.- 6. klasse. Quiz, bibelfortelling og byggeprosjekt, gjerne ut fra dagens bibelfortelling, og avslutning med kveldsmat.

Alpha-kurset

er et samarbeid mellom Tjølling og Østre Halsen, med 17 deltakere på kurset som startet sist høst. Dette er et velprøvd konsept for å gi en god innføring i hva kristen tro er, og kurset ble avsluttet med festmiddag i desember, der deltakerne kunne be med seg en eller flere kjente.

Kirkemiddag i Østre Halsen

samler mange familier og er et tilbud annenhver torsdag utenom skoleferiene. Takket være trofaste frivillige medarbeidere er dette et svært populært tilbud, men det er behov for flere frivillige.

Speiderne

KFUK-KFUM-speiderne bruker kirkens lokaler (Østre Halsen) og deltar på en gudstjeneste i året.

Gudstjenestene er pulsslaget i menighetene

og den avgjørende forklaringen på at den kristne kirke fortsatt finnes etter to tusen år. Oppslutningen om gudstjenestene er ennå ikke helt tilbake til nivået før pandemien, og dette har vært et tema i samtaler med både stabene og menighetsrådene. Det er en utfordring å tilrettelegge gudstjenestene slik at de oppleves familievennlige, og bygge opp en kultur for gudstjenestedeltakelse. Kanskje er vi for blyge til å spørre, utfordre eller invitere med oss naboer, familie, venner og kjente til samlinger i kirkene.

Undersøkelser viser at veldig mange svarer bekreftende på at de ville sette pris på å bli invitert med. Vi ønsker at det skal være lave terskler for å kunne delta i gudstjenesten, men i samtaler våre var vi enige om at det er en god ting å gi folk et alibi for å delta. For eksempel burde det være nokså «ufarlig» for konfirmantforeldre å være med på gudstjeneste når man likevel skal kjøre konfirmanten til kirken. Det ble også nevnt at man bør bestrebe seg på at det i alle fall er noen av dagens salmer som er godt kjente i de brede lag, og det ble framhevet som et veldig positivt trekk at man i begge menigheter har prester som folk liker å høre på. Menighetsrådene framhevet også de fantastiske kirkemusikerne som selv bidrar på et svært høyt nivå, og som dessuten trekker inn andre musikere og sangere som bidrar til å berike gudstjenestene.

Samtidig ble det etterlyst et større mangfold i musikkuttrykk. Mitt inntrykk etter disse dagene er at dere er godt i gang med å bredde ut musikkuttrykket. Kulturkvelden på onsdag og konserten på torsdag bar bud om dette. Jeg oppfordrer dere til å arbeide videre med å trekke inn ulike instrumenter og variere det musikalske uttrykket, kanskje også vurdere bruk av forsangere ved ulike anledninger.

Samarbeid mellom menighetene

Jeg er glad for å høre at dere har tradisjon for noen fellesmøter mellom menighetsrådene hvert år, og dessuten at stabene har felles stabsmøte en gang i måneden. Dette legger et godt grunnlag for å utvikle og styrke fellesskapet og samarbeidet på ulike felter. Jeg har stor tro på at dette er både viktig og nødvendig, og kan bidra til å redusere sårbarheten ved å være nokså små staber.

For øvrig var det rørende å høre de flotte attestene medarbeiderne gir hverandre og stabsfellesskapet. En av dere sa det slik: - Jeg elsker staben min!

Tilsvarende meldinger kom fra begge menighetsråd om sine respektive staber.

Det er en utfordring å knytte sammen arbeidet i rådene med stabenes virksomhet, gjennom administrativ støtte og daglig ledelse. Dette var en viktig sak på årets Kirkemøte, som gjorde et klart vedtak om å styrke menighetsrådenes rolle. Jeg håper at dere i samarbeid med kirkevergen og fellesrådet kan finne en god løsning for å realisere dette og unngå energilekkasje knyttet til uklare ansvarsforhold.

Jeg vil også oppfordre dere til å krysse soknegrensene og oppsøke gudstjenester og andre samlinger i nabosoknet. Avstandene er minimale, og oppslutningen om gudstjenesten har stor innvirkning på hvordan den oppleves.

Det gjør inntrykk å merke det sterke engasjementet dere har for en levende og nærværende folkekirke. Jeg ønsker dere lykke til med det videre arbeidet for å meisle ut en god strategi og en realistisk handlingsplan for denne rådsperioden. Det er viktig at strategiprosessene inkluderer både de folkevalgte og de ansatte medarbeiderne. Jeg anbefaler at dere setter av god tid til dette.

Kirka vår - samla plan for arbeidet i soknet

I denne sammenhengen vil jeg anbefale at dere aktivt bruker det nye verktøyet *Kirka vår – samlet plan for arbeidet i soknet*. Dette vil kunne være et viktig hjelpemiddel til å se de ulike planene og delene av menighetens virksomhet i sammenheng.

Det andre punktet på kirkens strategiplakat lyder:

2. KIRKEN ER DER LIVET LEVES

Et av delmålene under dette punktet er å styrke kirken som kulturarena og forvalter av kulturarv for alle generasjoner. Disse dagene har vist at ulike kulturelle uttrykk får sin rettmessige plass i det lokale kirkelige liv. Og slik må det være.

Kulturkvelden i Østre Halsen

ble en fantastisk oppvisning av bredde og kvalitet, takket være kjempedyktige solister, korps, kunstutstilling og ikke minst en imponerende kortfilm med tre prester og en kantor i hovedrollene. Fornøylelig! Sokneprest Øystein gjorde en flott jobb som prosjektleder og fin og ledig møteleder.

For øvrig bidro begge de lokale kantorene på imponerende vis og hadde forberedt kvelden i samarbeid med musikkutvalg og lokale korps.

Kulturkvelden hadde definitivt fortjent bedre oppslutning, og det kan være lett å bli litt oppgitt over at det ikke kommer flere. Men jeg vil understreke det som ble sagt på strategikvelden om at kvalitet vil

lønne seg. Ryktene om denne kvelden vil gå i lokalsamfunnet, og hvis dere tålmodig og trofast holder ut i det flotte arbeidet dere gjør, vil det betale seg i form av bedre opplutning etter hvert.

Informasjonsarbeid

I tillegg til å levere kvalitet er det også viktig å satse på god informasjon. Jeg vil berømme dere for det flotte menighetsbladet, som bidrar til god synlighet og god informasjon om menighetenes tilbud og aktiviteter. Viktig er det også med oppdaterte hjemmesider, men aller viktigst tror jeg at den såkalte munn-til-munn-metoden er. Det at den enkelte av dere faktisk deler hva kirken betyr for dere og inviterer andre med til gudstjenester og aktiviteter er det aller, aller mest effektive.

Nærmiljøutvalg

I mai 2023 gjorde de folkevalgte i Larvik kommune et vedtak om å bevilge en pott på én million kroner til barn og unge i nærmiljøene i Larvik. Dette skal materialisere seg i til sammen sju nærmiljøutvalg, og Tjølling og Østre Halsen er to av dem. Både medlemmer av stabene og menighetsrådene har deltatt på folkemøter som skal forberede opprettelsen av såkalte nærmiljøutvalg. Etter å ha opplevd det store engasjementet for disse nærmiljøene har jeg stor tro på at kirken vil finne sin plass i denne satsingen.

- Vi har jo mange kuule ting her!, ble det sagt i en av samtalene våre.

Kirken er en viktig institusjon i nærmiljøet, og jeg oppfordrer dere til frimodig å ta del i disse viktige samtalene. Når dere leverer kvalitet, er jeg sikker på at de andre samarbeidspartnerne vil oppdage det og verdsette deres bidrag.

Samarbeid med skolen

Torsdag morgen hadde vi et veldig nyttig og fint møte med ledelsen for både Tjodalyn og Østre Halsen skoler. Dette bekreftet det gode samarbeidet som er mellom skole og kirke, og jeg vil oppmuntre til at dere fortsetter den gode dialogen med skolene. Dette samarbeidet skjer på andre premisser enn for noen tiår siden, men fremdeles er kirken en viktig ressurs for skolen som en sentral institusjon i lokalsamfunnet. Fortsatt er det solid opplutning om skolegudstjenestene før jul, og i henhold til læreplanene er det svært nyttig og viktig for skolene å kunne besøke kirkene i forbindelse med ulike temaer i undervisningen.

Kirkebyggene våre er viktige ressurser for både trosopplæring og skole/kirke-samarbeid. Tradisjonen med skolegudstjenester kan videreføres også i et mer mangfoldig samfunn, så lenge skolen legger til rette for gode alternative opplegg for de elevene som ikke vil delta.

Kirken som kulturarena og forvalter av kulturarv for alle generasjoner

Kirkens kulturarv er tett sammenvevd med hele nasjonens historie – og historien til alle norske steder. Den angår og tilhører alle. Kulturarven gir dybde til gudstjenesteliv og liturgi, opplevelse av rom og steder, og gir tilhørighet. «Hvis man ikke kjenner fortiden, forstår man ikke nåtiden og egn seg ikke til å forme framtiden», skrev den franske forfatteren og filosofen Simone Weil. Dette handler om å forstå oss selv, hvem vi er, hvor vi kommer fra, og om å reflektere rundt verdiene våre og eksistensen vår.

På denne bakgrunnen var det svært interessant å besøke Tjølling historielags arrangement på torsdag. Her er det hver uke fullt hus av historieinteresserte som får lytte til et lite foredrag og nyte en kopp kaffe og enkel bevertning. I forkant av arrangementet fikk jeg anledning til å besøke den såkalte bispestuen, der mine forgjengere pleide å bo ved visitaser, og sitte ved det bordet der både det første møte i formannskapet for Tjølling ble holdt – og likeså det siste i 1987.

Møte med kommunens ledelse

I visitasprogrammet inngår også fast et møte med kommunens ledelse. Selv om kirken ikke lenger er en statskirke, er den i høy grad en kommunekirke, siden en vesentlig del av kirkens inntekter bevilges over

kommunebudsjettet. Samtalen med ordfører og varaordfører dreide seg i stor grad om en forventningsavklaring.

I Larvik kommune er fortsatt ca 66 % av befolkningen medlemmer i Den norske kirke, og både grunnloven og trossamfunnsloven forutsetter at Den norske kirke skal forbli en landsdekkende og demokratisk evangelisk-luthersk folkekirke. Samarbeidet mellom kirke og kommune i Larvik ivaretas gjennom kontaktmøter med kommunedirektør, økonomisjef, ordfører og ett årlig møte med de politiske gruppelederne.

Igjen og igjen viser det seg at kirken blir et viktig samlingssted når krisen rammer lokalsamfunnet. Vi snakket også om viktigheten av at kirken deltar i nærmiljøutvalgene som nå etableres, og «nær-kirken» kan ha stor betydning for å motvirke utenforskap og ensomhet.

Vi snakket også om behovet for ressurser til å kunne gjøre mer på området ungdomsdiakoni. Flere steder har satsingen på samtaletilbud rettet mot ungdom vist seg å være svært viktig, og jeg oppfordrer Larvik kommune til å hente inspirasjon fra det såkalte «13-20»-tilbudet i Sandefjord, som er et spleiselag mellom kirken og kommunen.

3. KIRKEN ER MER FOR FLERE

Kirkens diakoni er kanskje den aller viktigste brobygger mellom kirken og samfunnet. Det foregår et omfattende diakonalt arbeid i Tjølling og Østre Halsen, mye takket være frivillige.

Sykehjemmet

Besøket på Tjølling sykehjem ga et fint innblikk i det flotte klimaet som preger samarbeidet mellom kirken og kommunens omsorgstilbud. Det er ukentlige andakter på sykehjemmet, og disse er svært godt besøkt. I samtaler med de som var med på samlingen oppfanget jeg at det er stor takknemlighet for dette tilbudet.

Etter andakten fikk vi en god samtale med ansatte og ledere for sykehjemmet og kommunens omsorgstilbud. Blant annet snakket vi om det flotte tilbudet om våketjeneste som diakoniutvalget i Tjølling ønsker å etablere. Våketjenesten dreier seg om å være til stede og gi omsorg til de som ligger for døden på sykehjemmet. Av ulike årsaker har ikke pårørende alltid mulighet til å være til stede den siste tiden av et menneskes liv. Der det er et ønske og behov for dette, vil diakoniutvalget stille med personer som kan være våkevakt.

Et slikt tilbud er viktig, og her kan kirkens omsorgstjeneste bety en stor forskjell for mennesker i avslutningen av livet.

Av andre diakonale tiltak i menighetene kan nevnes *mannsgruppa* som møtes i Østre Halsen en gang i måneden, med innledning til et tema, sosialt fellesskap og enkel bevertning.

Under navnet *Fredrikssons fabrikk* samles en arbeidsgruppe regelmessig for godt, sosialt samvær, i tillegg til at man lager ting som loddas ut eller selges. Fredrikssons fabrikk møtes i Kirkestua i Østre Halsen annenhver torsdag kl 11-14.

I Tjølling er det før nevnte *Åpent Hus* et viktig diakonalt tilbud. Diakoniutvalget arbeider også med å få til en temakveld hvert semester, og deltar dessuten ved julemarkedet på Vollen første søndag i advent.

En mangfoldig, rekrutterende og inkluderende arbeidsplass og frivilligarena

Mangfold kan gi glede, men kan også medføre utfordringer. Disse dagene har vi snakket mye sammen både på tomannshånd, i staben og med menighetsrådene om hvordan samspillet kan bli best mulig, selv om vi ikke er enige om alt. Kirken er ikke et politisk parti med full samling om alle punkter i partiprogrammet. Kirken er en organisme, en kropp, og det er viktig at de ulike kroppsdelene kan

samspele for at kroppen skal fungere. Det er viktig å møte hverandre med åpenhet og tillit, snakke direkte med hverandre om det som er vanskelig, og hele tiden lete etter hvordan relasjonene og samarbeidskulturen kan styrkes. Jeg vil oppfordre til at denne samtalen føres videre.

Til slutt vil jeg oppsummere mine utfordringer i noen punkter.

UTFORDRINGER

1. Aller først vil jeg oppfordre dere til å løfte blikket og lete etter **muligheter for økt samarbeid** og styrket sammenheng mellom menighetsrådene og stabenes daglige virksomhet
2. Jeg utfordrer dere til sammen med de andre menighetene i Larvik å arbeide med å forbedre **rutinene rundt informasjon og påmelding**, samt gjennomtenke rammene og innholdet i undervisningen, slik at enda flere kan la seg friste til å velge **kirkelig konfirmasjon**
3. Legg opp til **temasamlinger for konfirmantforeldre**
4. Arbeid videre med planene for et **ungdomsarbeid rettet mot tiden etter konfirmasjonen**
5. Legg til rette for **bredde og variasjon i gudstjeneste- og fellesskapstilbudene** i menighetene, med tanke på tilrettelegging for familier, barn og unge
6. **Vær frimodige og inviter** med dere naboer, familie, venner og kjente til samlinger i kirkene
7. Jeg vil også oppfordre dere til å **krysse soknegrensene** og oppsøke gudstjenester og andre samlinger i nabosoknet
8. Drøft hvordan dere kan **styrke samhandlingen over soknegrensene** både når det gjelder trosopplæring og diakoni
9. Slutt opp om satsingen på **nærmiljøutvalg**
10. Bruk «**Kirka vår – samlet plan for arbeidet i soknet**» som redskap for kartlegging og strategisk arbeid

TAKK

Til slutt vil jeg igjen takke hjertelig for gode visitasdager, for et flott visitasprogram og alle gode opplevelser underveis. Takk for den store innsatsen dere alle gjør i menighet og lokalsamfunn. Takk til alle som har medvirket administrativt og praktisk, kunstnerisk og musikalsk, og på andre måter. I forberedelsene og underveis i visitasjonen har jeg hatt god hjelp av medarbeiderne på bispedømmekontoret, og ikke minst prost Sølvi Lewin, kirkeverge Sigrid Kobro Stensrød og seniorrådgiver Knut Edvard Larsen. En særlig takk til disse tre.

Tunsberg bispestol, 28. april 2024

Jan Otto Myrseth